

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในเชียงราย Self-Esteem of Nurse Aid Students at Nursing Schools in Chiang Rai Province

เมธี สุทธิศิลป์¹

Mathee Sootthasil

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวางเพื่อศึกษาการศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนบริบาลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 180 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562 ถึงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลร้อยละ 40.0 มีการรับรู้คุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 36.1 การรับรู้คุณค่าในตนเองในระดับสูงและร้อยละ 23.9 การรับรู้คุณค่าในตนเองในระดับ ปานกลาง มีทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเองในระดับดี ร้อยละ 26.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเอง ทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเอง ($p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถร่วมทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย ได้ร้อยละ 5 และปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าในตนเองสามารถร่วมทำนายได้สูงสุด

ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนบริบาล ควรวางแผนในการการรับรู้คุณค่าในตนเองให้เหมาะสมมากขึ้นโดยเน้นการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเองและปรับทัศนคติของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลให้ดีขึ้น

คำสำคัญ : การรับรู้คุณค่าในตนเอง, ทัศนคติต่อการรับรู้คุณค่าตนเอง

¹ หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการสุขภาพชุมชน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This cross-sectional survey research was aimed at studying the self - esteem of nurse aid students at nursing schools in Chiang Rai province. The samples of this study consisted of 180 nurse aid students aging 17 years and over. These samples were selected using stratified random sampling technique. Data were collected through self - administered questionnaires during the 10th November 2013 to the 24th November 2013. Then the data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient statistics, and multiple regression analysis with steps.

The findings of the study showed that 40 percent of nurse aid students had their self - esteem perception at a low level, 36.1 percent of them indicated their self - esteem perception at a high level, and 23.9 percent of them indicated their self - esteem perception at a moderate level. The attitudes towards students' self - esteem perception were shown at a good level of 26.7 percent. Factors that influenced and could be expected to predict self - esteem of nurse aid students included self- esteem perception, attitudes towards self- esteem perception. (p -value < 0.05) All these factors could anticipate self - esteem of nurse aid students at nursing schools in Chiang Rai province at 5 %, and the self - esteem perception factor could anticipate the highest.

The study results suggested that nursing schools should plan on perceiving their self - esteem in appropriate ways focusing on promotion of their self - esteem perception, attitudes towards self- esteem perception, and attitude adjustment of the nurse aid students as well.

Key Word : Self – esteem Perception, Attitudes towards Self – esteem Perception

บทนำ

เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมทำให้บุคคลต้องปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ดังกล่าวมากขึ้น บุคคลบางคนมีปัญหาในการปรับตัวทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตและส่งผลให้ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก ได้ประมาณการว่าในปี ค.ศ. 2020 โรคจิตเวช จะเป็นโรคที่มีผู้ป่วยสูงเป็นอันดับ 2 ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญของโลกในอนาคตข้างหน้า สำหรับประเทศไทยนั้น จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต คาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะมีผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิตร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดหรือประมาณ 6

ล้านคน (ปัญหาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น สิ่งที่พ่อแม่ควรรู้แหล่งที่มา. 2554) นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลก็เช่นเดียวกัน ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ดังกล่าวด้วย ในขณะที่เดียวกันนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-22 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยที่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ทำให้เกิดความเครียดและมีปัญหาการปรับตัวได้ง่าย ประกอบกับการศึกษาด้านวิชาชีพจะมีลักษณะแตกต่างจากวิชาชีพอื่น คือ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลจะต้องศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติโดยตรงกับชีวิตมนุษย์ ทำให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของวิชาชีพ ปรับตัวให้เหมาะสมกับการศึกษาที่ต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีควบคู่กับภาคปฏิบัติ ในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลจะต้องได้รับการนิเทศงานอย่างใกล้ชิดทำให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่เป็นส่วนตัว รู้สึกตื่นเต้น กลัวจะทำงานผิดพลาด (วีณา ชยางคบุตร. 2533 : 3)

นอกจากนี้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต้องเข้ามาอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสู่วิชาชีพ เข้ามาอยู่ในหอพักรวมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ อุปนิสัย ต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ปรับตัวเข้ากับกฎ ระเบียบของสถานศึกษา ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานั้นทำให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลต้องมีการปรับตัวมากขึ้น สำหรับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะก่อให้เกิดความคับข้องใจ ความเครียด ความรู้สึกเหล่านี้อาจไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตในเวลาต่อมา (อรทัย ชื่นมณูชัย. มปป : 11-16) ซึ่งผลกระทบจากการที่นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีปัญหาสุขภาพจิตคือ มีความล้มเหลวทางการศึกษา ลาออกจากการศึกษา และอาจส่งผลต่อการประกอบอาชีพของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในอนาคตได้

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self - esteem) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตและการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล เพราะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิตของบุคคลซึ่งจะสามารถทำให้บุคคลมีการพัฒนาหรือดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าเป็นเสมือนพลังที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวได้ดี ช่วยให้ดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข หรืออาจกล่าวได้ว่าการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในชีวิตนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (อัญชลี ประสบจตุพร. 2549 : 74) นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและยอมรับตนเอง มีความชื่นชมและพึงพอใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมานะพยายามและอดทน กระตือรือร้นในการท ากิจการงานต่างๆ มีจิตใจเปิดกว้าง รู้จักและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนมองโลกในแง่ดี สามารถยอมรับและเผชิญอุปสรรคต่างๆ และสิ่งใหม่ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างมั่นใจ แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองผิดหวัง และท้อแท้ก็ตามซึ่งตรงข้ามกับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ดังนั้นความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญกับนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลทุกคนที่จะพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์

เพราะความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองนั้นเป็นการรับรู้ของบุคคลว่ามีความสำคัญ มีความสามารถและมีประโยชน์ ต่อสังคมครู อาจารย์ในสถานศึกษาจะเป็นบุคคลสำคัญ ในการช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจตนเองและยอมรับ ตนเองตามความเป็นจริงทำให้เห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้ (สุดา สงเดช. 2546 : 16)

ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตในการเป็นนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่ต้องมี ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบรวมทั้งการปรับตัวเองอยู่เสมอ เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นผู้รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์พิเศษใน โรงเรียนบริบาลมาเป็นเวลาหลายปี พบว่าในปัจจุบันนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลประสบปัญหากับสุขภาพจิตมาก ขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเรียน และนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนบริบาล ที่ ปฏิบัติงานในองค์กรต่างๆ ไม่มีความสุขจากการทำงานเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความรู้สึกมี คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล เพราะนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มี ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และพัฒนาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ช่วยพยาบาลที่ ดี ซึ่งหากนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะทำให้เห็นว่าตนเองสำคัญ ส่งผลให้เกิดการ จัดการที่ดี ทั้งในการฝึกปฏิบัติ การพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้รับบริการ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองยังมีความส าคัญยิ่งต่อการปรับตัวทางด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ของ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล เพราะจะช่วยทำให้จิตใจมั่นคง สามารถดำรงตนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และสำนึกในหน้าที่ของตน เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและวิชาชีพโดยทำการศึกษาถึง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายว่าความรู้สึกมีคุณค่า ในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเป็นอย่างไร ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลนำมาประกอบการ วางแผนการเรียนการสอน หรือการจัดกิจกรรมที่จะช่วยสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วย พยาบาล เพื่อที่จะได้นำไปสนับสนุนให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วย พยาบาล โรงเรียนบริบาล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้คุณค่าในตนเอง กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน ผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ด้านทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียน บริบาล

5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาล

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่องความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวางโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้คุณค่าในตนเอง กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 4) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล 5) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้คือนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 341 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามชนิดถามตอบด้วยตนเองประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีข้อความถามจำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีข้อความถามจำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้มีคุณค่าในตนเองมีข้อความถามจำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อคุณค่าในตนเอง มีข้อความถามจำนวน 13 ข้อ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะสาธารณสุขศาสตร์จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา 1 ท่าน และนำแบบสอบถามมาทดลองใช้ จำนวน 30 คน ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเที่ยงตามวิธีการของครอนบาค โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาดังนี้ ด้านการรับรู้คุณค่าในตนเองได้สัมประสิทธิ์แอลฟา 0.75 ด้านทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองได้สัมประสิทธิ์แอลฟา 0.75 สัมประสิทธิ์รวมได้ 0.75 โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562 ถึงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2562 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้การทดสอบไคสแควร์ Pearson's product moment coefficient และ Multiple Regression Analysis

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.4 และร้อยละ 35.6 สถานภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 87.2 และบิดามารดาแยกกันอยู่คิดเป็นร้อยละ 12.8 อาชีพของบิดารับราชการคิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคืออาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 28.9 และไม่ประกอบอาชีพ/แม่บ้านคิดเป็นร้อยละ 18.6 และค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.0 และ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.0 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวพอเพียงหรือไม่ ส่วนใหญ่พอเพียงมีเหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 82.8 พอเพียงไม่เหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 17.2

ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้มีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในภาพรวมนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 37.2 และอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 23.3 ในรายด้านพบว่าด้านการมีความสำคัญมีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 47.8 รองลงมาคือด้านการมีความดีมีความสำคัญมีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 37.8 ด้านการมีความสามารถมีความสำคัญมีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 26.1 และสุดท้ายได้แก่ด้านการมีอำนาจมีความสำคัญมีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองระดับสูงร้อยละ 19.4 ตามลำดับ

ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล พบว่าในภาพรวมพบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 26.1 และอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 13.3

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองและทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล มีความสัมพันธ์กับการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ (ดังตารางที่ 1)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลและอายุ โดยสามารถคาดทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลได้ ร้อยละ 5 และปัจจัยที่สามารถคาดทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายได้ดีที่สุดโดยพิจารณาจากค่า Beta คือ อายุมีค่า Beta = -0.076 รองลงมาคือ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า Beta = 0.896 สุดท้ายคือ ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า Beta = 0.868 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ไคสแควร์

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง						P-value
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ							
ชาย	49	42.2	11	9.5	56	48.3	<0.001*
หญิง	18	28.1	31	48.8	15	23.1	
สถานภาพสมรสบิดา							
อยู่ด้วยกัน	65	41.4	32	20.4	60	38.2	0.004*
แยกกัน	2	8.7	10	43.5	11	47.8	
อาชีพบิดา							
ไม่ประกอบอาชีพ	14	41.2	10	29.4	10	29.4	0.006*
รับราชการ	25	26.6	21	22.3	48	51.1	
ค้าขาย	28	53.8	11	21.2	13	25.0	
การรับรู้คุณค่าในตนเอง							
สูง	47	72.3	18	27.7	0	0.0	<0.001*
ปานกลาง	18	41.9	3	7.0	22	51.2	
ต่ำ	2	2.8	21	29.2	49	68.1	
ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเอง							
สูง	47	100	0	0.0	0	0.0	<0.001*
ปานกลาง	17	15.6	32	29.4	60	55.0	
ต่ำ	3	12.5	10	41.7	11	45.8	

* = p – value < 0.05

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดท านายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโดยการวิเคราะห์แบบ Multiple Regression Analysis (n=358)

ตัวทำนาย	B	Std. Error (B)	Beta	t	P - value
การรับรู้คุณค่าในตนเองของ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล	2.279	0.085	0.896	26.887	<0.001
ทัศนคติต่อคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล	2.209	0.090	0.868	24.578	<0.001
อายุ	-3.394	1.572	-0.076	-2.159	<0.001

B(0) = 23.802 Std. Error B(0) = 4.851 Sig F < 0.05

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากการศึกษา พบว่าในภาพรวมพบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองส่วนมาก อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 37.2 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 23.3 การศึกษาในครั้งนี้พบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 18 ปี ทำให้ยังไม่เห็นคุณค่าในตัวเองเท่าที่ควรจึงทำให้ผลการศึกษาออกมาอย่างนี้ ผลการศึกษารั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Deborah. (2000) พบว่า ระดับของความเครียดสูงที่สุด ในตอนเริ่มเรียนของปีที่ 3 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะต่ำสุดในวันสุดท้ายของการเรียนปีที่ 3 ผลการศึกษารั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ประสบจตุพร (2559) พบว่า 1. นักเรียนส่วนใหญ่มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลาง 2. นักเรียนที่ได้รับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปัฏฐ (2556) พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีมีคุณค่าในตนเองตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากการศึกษา พบว่าอายุ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งกาญจน์ ปริยานุภาพ (2558) พบว่า 1.นักเรียนมีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 2.นักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ต่างกันมีการบรรลุงานตามขั้นตอนการพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 3. นักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ต่างกันมีพฤติกรรมการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับการศึกษาของ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคณินันต์ นุเกตุ (2561) พบว่าวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุสถานภาพสมรส รายได้และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล

ความสัมพันธ์ด้านการรับรู้มีคุณค่าในตนเอง กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วย พยาบาล โรงเรียนบริบาล

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้มีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในภาพรวมนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลการรับรู้มีคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็น ร้อยละ 37.2 และอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 23.3 สอดคล้องกับการศึกษาของ Deborah. (2019) พบว่า ระดับของความเครียดที่สูงที่สุด ในตอนเริ่มเรียนของปีที่ 3 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะต่ำสุดในวันสุดท้าย ของการเรียนปีที่ 3 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีพงษ์ ธรรมทวี (2561) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมี ค่าเฉลี่ยในการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าใน ตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือปัจจัยด้านการพักอาศัยและจำนวนพี่น้อง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เหลือ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ คณินันต์ นุเกตุ (2561) พบว่าวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล

ความสัมพันธ์ด้านทัศนคติกับการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมพบว่านักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมาอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 26.1 และอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 13.3 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปัฏฐ (2556) พบว่า ด้านทัศนคติต่อตนเองโดยทั่วไป ด้านทัศนคติต่อตนเองในครอบครัวและความสัมพันธ์กับบิดามารดา ด้านทัศนคติต่อตนเองในสถาบันการศึกษาและทางวิชาการ ด้านทัศนคติต่อตนเองในสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพนาดร แสนใจ (2554) พบว่า 1.ความผูกพันในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง 2. การเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และ 3. กลวิธีในการเผชิญปัญหา พบว่า กลวิธีในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง ส่วนกลวิธีในการเผชิญปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้การมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 40.0 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Deborah. (2019) พบว่าระดับของความเครียดสูงที่สุดในตอนเริ่มเรียนของปีที่ 3 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะต่ำสุดในวันสุดท้ายของการเรียนปีที่ 3 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีพงษ์ ธรรมทวี (2561) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยในการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือปัจจัยด้านการพักอาศัยและจำนวนพี่น้อง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เหลือพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคณินนิตยกุล (2561) พบว่าวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล และทัศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.6 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปัฏฐ (2556) พบว่า ด้านทัศนคติต่อตนเองโดยทั่วไป ด้านทัศนคติต่อตนเองในครอบครัวและความสัมพันธ์กับบิดามารดา ด้านทัศนคติต่อตนเองในสถาบันการศึกษาและทางวิชาการ ด้านทัศนคติต่อตนเองในสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมี

การเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพนาดร แสนใจ (2554) พบว่า 1.ความผูกพันในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง 2. การเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และ 3. กลวิธีในการเผชิญปัญหา พบว่า กลวิธีในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับสูง ส่วนกลวิธีในการเผชิญปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาล

จากผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลและคาดทำนายคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล ทศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลและอายุ โดยสามารถทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนบริบาลได้ ร้อยละ 5 และปัจจัยที่สามารถคาดทำนายการมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงเรียนบริบาลในจังหวัดเชียงรายได้ดีที่สุด โดยพิจารณาจากค่า Beta คือ อายุมีค่า $Beta = -0.076$ รองลงมาคือ การรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า $Beta = 0.896$ และสุดท้ายคือ ทศนคติต่อคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลมีค่า $Beta = 0.868$ ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของทวีพง ธรรมทวี (2561) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยในการการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือปัจจัยด้านการพักอาศัยและจำนวนพี่น้อง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยที่เหลือพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร เอื้ออุ่มภ์ (2556) พบว่า ด้านทัศนคติต่อตนเองโดยทั่วไป ด้านทัศนคติต่อตนเองในครอบครัวและความสัมพันธ์กับบิดามารดา ด้านทัศนคติต่อตนเองในสถาบันการศึกษาและทางวิชาการ ด้านทัศนคติต่อตนเองในสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบตามตัวแปรอิสระ พบว่า นิสิตมีการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้สึกในตนเองแตกต่างกันแต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบในตัวแปร เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคณินันต์ นุเกตุ (2561) พบว่าวุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนบริหารควรมีนโยบาย แผนงาน และการรณรงค์ส่งเสริมการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและแบบองค์รวม โดยการส่งเสริมให้นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหา

2. โรงเรียนบริหารควรเน้นการการสร้างความตระหนักต่อการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล โดยเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน ควรร่วมมือกันในการส่งเสริมทัศนคติต่อตนเองและการรับรู้คุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองให้แก่ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลเพื่อให้ทราบวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับกลุ่มและพื้นที่

2. ศึกษาแบบหรือกระบวนการการรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาลในโรงเรียนบริหารแต่ละแห่งให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). ปัญหาจิตเวชเด็กและวัยรุ่น สิ่งที่พ่อแม่ควรรู้แหล่งที่มา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณินนิตย์ นุเกตุ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง กับพฤติกรรม การเผชิญความเครียดในการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลน่าน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทวีพง ธรรมทวี. (2561). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นภาพร เอื้ออุบลัมภ์. (2556). ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พนาดร แสนใจ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองและกลวิธีในการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พิมพ์พิสาข์ จอมศรี. (2553). **ความเครียดและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักศึกษา คณะพยาบาล-
ศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- รุ่งกาญจน์ ปรียานุภาพ. (2558). **การเห็นคุณค่าตนเองในนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดศรี
สุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- วีณา ชียงคบุตร. (2553). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
กองทัพบก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- สุดา สงเดช. (2556). **การศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูโครงสร้างครอบครัว การ
เห็นคุณค่าในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- สุธรรม นันทมงคลชัย และคณะ. (2558). **ภาวะวิกฤตในครอบครัวกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนการเด็ก
ปฐมวัยและวัยเรียน. ภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- อรัญย์ ชื่นมนุชย์. (มปป). **สุขภาพจิตและการปรับอารมณ์. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.**
- อัญชลี ประสบจตุรพร. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าใน
ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- Deborah. (2019). **Popular culture and democracy in some southern contexts: an
introduction. Journal of southern African studies, 26 (2). pp. 189-208.**